

PERIČOVA PÍSEŇ

LUTHEROVA ARMÁDA

Malba **Milana Periče** (1957), charakteristická svou potemnělostí, se odvíjí ze tří základních východisek. Jedním je historická situace, z které se rodí autor-umělec, druhým je osobní "předporozumění" (Vorverständnis) pro určitou tematickou oblast, která probouzí a opodstatňuje tvůrčí činnost, třetím je potom vlastní rozhodnutí nevzdat se nabízeného "kříže tvorby" a podstoupit tuto "svobodu z nutnosti" se vším, co přináší dobrého i zlého.

Polovina 80. let v totalitním Československu znamená pro Milana Periče příklon k alternativní kultuře, k tradici undergroundu, protestu, k revoltě, ale znamená také traumatickou zkušenost - vědomí izolace, outsiderství, vyřazení ze společnosti, pocit života v ghettu apod. Z nihilismu, coby odvrácené strany rozpadávajícího se reálného socialismu, vedla cesta ke komunitě, ke společenství lidí podobného vyznání, k praktikování jiných rituálů. Hledání společné platformy pro protest se tu zkrížilo s Peričovým osobním předporozuměním pro věc víry. Inspirován po polovině 80. let expresí německého hnutí Neue Wilde (Noví divocí) obrací ve své malbě svou pozornost nikoliv k politickým otázkám aktuálním tehdy v Západním Německu a Berlíně, nýbrž ke kořenům svého bytí a s ním spojeného přesvědčení. Šamanství formy zůstává, zacílení obrazu se však radikálně vzdaluje západoevropskému malířskému proudu. V tehdejší Československu bylo možné protestovat v podstatě proti všemu s jedinou výjimkou, a tou byl konzum západního ražení. Identita člověka na Východě byla také rozpouštěna systematicky a důsledně, ale jiným způsobem. Dotýkala se jiných mozkových center.

Revolta je vždy spojována s překračováním statu quo. Je to určité stanovisko, které je okolí "dáváno na vědomí". Tady lze nalézt těžiště Peričovy malby. Narace spojená s obsahy v jeho malbě je spíše sekundární. Například název výstavy - Lutherova armáda - je volně inspirován konkrétní písní. Podstatnou zůstává akce, čin, projevená intuice, rozhodnost, gesta a rány zasazené plátnu, momenty, které "figurují" obraz, aby promlouval nikoliv o estetické formě, ale o metastázách evokované svobody/nesvobody toho, kdo zanechává otisky světla v temnotě. Vzniká metaforický svět, v jehož rámci se autor rozvzpomíná na svou vlastní identitu. Bolestně i se sarkasmem. Objevuje negativní otisky své minulosti - v krajině, ve víře, v herezi, v revoltě, v nesouhlasu, ale i ve svědomí a pokoře. Odtud postavy démonů křížených s anděly. Ideje - náboženské i filosofické - tu ztrácí kontury. S nimi se vytrácí i polarizace světa na dobro a zlo. Zbývá poutnictví, které vede napříč.

Milan Perič vytváří kalné obrazy, v kterých se zrcadlí podivně deformovaná minulost. Mýtus. Postavy a atributy se tu mění ve "špinavou symboliku", v cosi stále více skrytého a hybridního, nežli jasného. Je to spíše něco, co je spontánně zjevováno skrze médium umělce. Odtud také autorův zájem o racionalizaci těchto jevů - o parapsychologii a s ní spojené projevy - telepatii, mediumismus, telekinezi apod.

Revolta propojuje žánry a odklání význam estetického výrazu. Revolta sama je prvotní formou, která si klesť cestu na světlo; sama tvaruje. Ať je to obraz, hudba, text nebo báseň. Ať je to životní styl, způsob oblékání, volba přátel nebo image. Ať je to duchovní, hypotetická nebo skutečná zbraň, z které se střílí. Hereze a spása se vzájemně opodstatňují. V mlhovině, kterou společně vytvářejí, se lze ztratit. Cesta ven, za horizont vede ale vždy určitým směrem. Ten je nutné si zvolit a držet se ho. Proto samotný "akt volby" je možná nejpodstatnějším momentem malířského díla Milana Periče. Vede nás totiž ven z ghetta zdánlivě překonané minulosti, někam, kde ovšem číhají nové a jiné strasti toho, čemu se říká svoboda nebo spása. Žijeme totiž v "nevyřešeném světě" a tato "nevyřešenost" je jeho jedinou skutečnou perspektivou.

Petr Vaňous, Praha - Košíře, srpen 2014